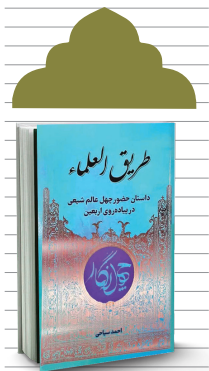

جابر بن عبدالله؛ نخستین زائر کربلا

که امروز هم با گذشت قرن‌های متمادی در دل من و شما هست.» در طول تاریخ، علمای شیعه در هدایت و ترغیب شیفتگان حسینی به این پیاده‌روی و زیارت اربعین، نقش اساسی داشته‌اند و ضمن ارائه رهنمود، خود نیز در این مراسم شرکت کرده‌اند. علما و آیات عظامی چون شیخ انصاری، قاضی طباطبایی، ملکی تبریزی، بهجت، مکارم شیرازی، شبیری زنجانی، سیستانی، وحید خراسانی و جوادی آملی با ذکر اهمیت برگزاری هر چه باشکوه‌تر این مراسم به شرکت شیعیان در آن سفارش کرده‌اند؛ به طوری که از گذشته تاکنون، علمای بزرگ شیعه نیز در کنار مردم در مراسم پیاده‌روی و زیارت اربعین شرکت می‌کنند. علاقه و اشتیاق به این مراسم معنوی در میان مراجع تقلید، استادان، طلاب و روحانیون حوزه علمیه نجف، از شور و حال بیشتری برخوردار بوده است و اکثر استادان و حتی مراجع تقلید از گذشته تاکنون در مراسم پیاده‌روی و زیارت اربعین شرکت کرده و می‌کنند.

منبع: تاریخچه حضور علما در راهپیمایی اربعین، مرکز اسناد انقلاب اسلامی

روایت‌های متعددی تاریخ آغاز راهپیمایی اربعین حسینی را به سال ۶۱ هجری و تاریخ حادثه کربلا مربوط دانسته است. بنا به روایت علما و مورخین، بیستم صفر سال ۶۱ هجری قمری، چهلمین روز بعد از شهادت حسین بن علی (ع) روزی است که سر مقدس امام حسین (ع) در بازگشت اسرای کربلا به تاریخ بیستم صفر به جسد مطهر امام برگردانده شده و با پیکر ایشان دفن می‌شود. برای همین از دیدگاه بسیاری از صاحب‌نظران و مورخان شیعه و اهل سنت، مبنای تاریخی چنین بزرگداشتی، ورود اهل بیت (ع) به کربلا در نخستین اربعین حسینی (سال ۶۱ هجری) و دفن سرهای مطهر شهیدان به‌ویژه سر مقدس امام حسین (ع) در کنار پیکرهای مطهر آنهاست. بنابر منابع تاریخی، جابر بن عبدالله، نخستین زائر کربلا معلی است که در روز اربعین (به سال ۶۱ هجری) از مدینه به سمت کربلا رهسپار شده است. اقدام تاریخی جابر بن عبدالله را رهبر معظم انقلاب در مراسم اول فروردین ۱۳۸۵ اینگونه مورد تأکید و تأیید قرار داده‌اند: «شروع جاذبه مغناطیسی حسینی در روز اربعین است، جابر بن عبدالله را از مدینه بلند می‌کند و به کربلا می‌کشد، این همان مغناطیسی است

طریق العلماء

کتاب «طریق العلماء (داستان حضور چهل عالم شیعی در پیاده‌روی اربعین)» به قلم احمد سبحانی به سفارش و حمایت کمیته فرهنگی و آموزشی ستاد اربعین از سوی انتشارات «رواق تاریخ و اندیشه معاصر» منتشر شده است. این کتاب، روایت سفر اربعین ۴۰ نفر از علمای شیعه از جمله آیات عظام سید محمدحسن حکیم، سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی، سید ابوالقاسم خویی، سید ابوالاعلی سبزواری، سید اسدالله مدنی، مسلم ملکوتی، سید محمد مهدی دستغیب، شیخ میرزا جواد تبریزی، سیدعلی حسینی، سیستانی، سید محمد سعید حکیم، امام موسی صدر و جمعی دیگر از علمای شیعه است. در این کتاب روایتی کوتاه از سلوک و رفتار علمای شیعه و برخی اتفاق‌های جالبی که در این سفر تجربه کرده‌اند ذکر شده است. از جمله در خصوص امام موسی صدر آمده است: «وقتی که امام موسی صدر همراه ما پای پیاده از نجف به کربلا می‌رفت، در این سفر حضوری عاشقانه داشت و در وقت دعا و زیارت عاشورا و هنگام گریه، چشمانش از شدت گریه سرخ می‌شد. وقتی نوبت ذکر مصیبت و خواندن اشعار و نوحه‌سرایی به او می‌رسید، با حال جانگواهی در مصیبت اهل بیت (ع) اشعار فارسی و عربی فصیحی می‌خواند و هنگام کار و حمل اثاثیه سفر، وی بیش از همه کار می‌کرد و هنگام شوخی و مزاح، مزاح‌هایی بیان می‌کرد که بُعد علمی و اخلاقی جالبی داشت.» روایت تحت تعقیب قرار گرفتن علما به دلیل حضور در مراسم اربعین (پیاده‌روی اربعین در زمان صدام ممنوع و با مجازات‌های بزرگی همراه بود)، حس و حال خاص و ویژه علما در پیاده‌روی اربعین، نحوه پذیرایی مکتب‌داران اربعین از علما و... بخش دیگری از مطالب این کتاب است.

احیای دوباره پیاده‌روی اربعین

خداپسندانه (پیاده‌روی) همت گماشت... در سال‌های بعد، رغبت مردم و صالحان به این موضوع بیشتر شد و دیگر عار محسوب نمی‌شد؛ به طوری که در برخی سال‌ها، تعداد چادرها و خیمه‌های راهپیمایان، به ۳۰ عدد می‌رسید و هر چادر به ۲۰ تا ۳۰ نفر تعلق داشت و به این ترتیب، این سنت حسنه، دوباره مرسوم شد و رونق گرفت.

منابع: آقابزرگ تهرانی، نقباء البشر، ج ۱، ص ۳۴۹؛ رضا مختاری، سیمای فرزندانگان، ص ۱۹۳

خاصی برای این مراسم قائل بود. او آخرین بار در سال ۱۳۱۹ هجری قمری با پای پیاده به زیارت حرم ابا عبدالله حسین (ع) رفت. مراسم پیاده‌روی اربعین در عصر مرجعیت شیخ مرتضی انصاری (۱۲۱۴-۱۲۹۸ ه.ق) هم با شکوه تمام رواج داشته است، اما پس از او، این عمل، کم‌اهمیت و متعلق به طبقه فقرا و نیازمندان معرفی شد. شیخ میرزا حسین نوری این مراسم را در میان مردم رونق بخشید. مرحوم شیخ آقابزرگ تهرانی که از نزدیک شاهد تلاش استادش بود، گفت: استاد ما چون وضع را بدین منوال دید، به این شیوه

مراسم پیاده‌روی اربعین در زمان شیخ میرزا حسین نوری به فراموشی سپرده شده بود که توسط این عالم دینی دوباره احیا شد. این عالم دینی که فرزند محمد تقی محدث نوری مازندرانی، مؤلف کتاب «مستدرک الوسایل» و از چهره‌های سرشناس علمای شیعه در قرن چهاردهم هجری بود، نخستین بار در عید قربان به پیاده‌روی از نجف تا کربلا اقدام کرد که ۳ روز در راه بود و حدود ۳۰ نفر از دوستان و اطرافیان او را همراهی می‌کردند. شیخ میرزا حسین نوری تقریباً هر سال این مراسم را انجام می‌داد و اهمیت

